

פרשת תולדות – שלישי

(יג) וַיִּגְדַּל הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ יג וּרְבָא, גְּבָרָא; וְאֶזְל אֶזִּיל סְגִי וְרַבִּי, עַד וְגָדַל עַד כִּי־גָדַל מְאֹד:
דְּרַבָּא לַחְדָּא.

טז"א כִּי גָדַל מְאֹד. שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים זָכַל פְּרֻדוֹתָיו שֶׁל יִצְחָק וְלֹא כִסְפוּ וְזָהָבוּ שֶׁל אַבְימֶלֶךְ:

(יד) וַיְהִי־לּוֹ מְקַנְה־צֹאן וּמְקַנְה בָּקָר וְעֶבְדָּה רַבָּה וַיִּקְנֹאוּ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים:
יז וַהּוּוּ לִיה גִּיתִי עֲנָא וְגִיתִי תוּרִי, וְעֶבְדָּה סְגִי; וְקִנְיָאוּ בֵּיה, פְּלִשְׁתָּאִי.

טז"א וְעֶבְדָּה רַבָּה. פְּעֻלָּה רַבָּה בְּלִשׁוֹן לַע"ז אוֹכְרוּיָנָא עֲבוּדָה מִשְׁמַע עֲבוּדָה אַחַת. עֶבְדָּה בְּשׁוּר"ק מִשְׁמַע פְּעֻלָּה רַבָּה:

(טו) וְכָל־הַבָּאֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עֲבָדֵי אָבִיו בִּימֵי אֲבִרָהָם אָבִיו סִתְמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיִּמְלְאוּם עָפָר:
טו וְכָל בִּירִי, דְּחָפְרוּ עֲבָדֵי אָבוּהִי, בִּיּוֹמֵי, אֲבִרָהָם אָבוּהִי טְמוּנִין פְּלִשְׁתָּאִי, וּמְלוּנִין עָפְרָא.

טז"א סִתְמוּם פְּלִשְׁתִּים. מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ תִקְלָה הֵם לָנוּ מִפְּנֵי הַגִּיסוֹת הַבָּאוֹת עָלֵינוּ. טְמוּנִין פְּלִשְׁתָּאִי לִשׁוֹן סְתִימָה וּבְלִשׁוֹן הַתְּלֻמוֹד מְטַמֵּט אֶת הַלֵּב:

(טז) וַיֹּאמֶר אַבְימֶלֶךְ אֶל־יִצְחָק לֵךְ מֵעַמָּנוּ כִּי־עֲצַמַת מַמְנוּ מְאֹד:
טז וַאֲמַר אַבְימֶלֶךְ, אֶזִּיל, לִיִּצְחָק: אִיזִיל, מַעֲמָנָא, אָרִי תְקִיפַת מִנְנָא, לַחְדָּא.

(יז) וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק וַיַּחַן בְּנַח־לְגָרָר וַיֵּשֶׁב שָׁם:
יז וְאֶזְל מִתַּמָּן, יִצְחָק; וְשָׂרָא בְּנַחֲלָא דְגָרָר, וַיִּתֵּיב תַּמָּן.

טז"א בְּנַחֲלָא גָרָר. רְחוֹק מִן הָעִיר:

(יח) וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר | אֶת־בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אֲבִרָהָם אָבִיו וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אֲבִרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שִׁמוֹת כַּשֵּׁמֹת אֲשֶׁר־קָרָא לָהֶן אָבִיו:
יח וְתֵב יִצְחָק וַחְפֹּר יֵת בִּירִי דְמֵיא, דְּחָפְרוּ בִּיּוֹמֵי אֲבִרָהָם אָבוּהִי, וְטְמוּנִין פְּלִשְׁתָּאִי, בְּתֵר דְּמִית אֲבִרָהָם; וְקָרָא לָהוֹן, שְׁמָהֶן, כַּשְׁמָהֶן, דְּהוּהָ קָרִי לָהוֹן אָבוּהִי.

טז"א וַיֵּשֶׁב וַיַּחְפֹּר. הַבָּאֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אֲבִרָהָם אָבִיו. וּפְלִשְׁתִּים סִתְמוּם מְקוּדִם שְׁנִסֵּעַ יִצְחָק מִגָּרָר חֲזָר וַחְפָּרָן:

(יט) וַיַּחְפֹּרוּ עֲבָדֵי־יִצְחָק בְּנַחֲל וַיִּמְצְאוּ־שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים:
יט וַחְפֹּרוּ עֲבָדֵי יִצְחָק, בְּנַחֲלָא; וְאִשְׁכְּחוּ תַּמָּן בִּיר, דְּמֵיִין נְבָעִין.

(כ) וַיְרִיבוּ רַעֲי גָרָר עִם־רַעֲי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַבָּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְּׁקוּ עִמּוֹ:
כ וּנְצוּ רַעוּתָא דְגָרָר, עִם רַעוּתָא דִּיִּצְחָק לְמִימַר דִּילְנָא מֵיא; וְקָרָא שְׁמָה דְּבִירָא עֵשֶׂק, אָרִי אֲתַעֲסְקוּ עִמִּיהָ.

טז"א עֵשֶׂק. עָרַעוּר: כִּי הִתְעַשְּׁקוּ עִמּוֹ. נִתְעַשְּׁקוּ עִמּוֹ עָלֶיהָ בְּמַרְיָבָה וְעָרַעוּר:

(כא) וַיַּחְפֹּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וַיְרִיבוּ גַם־עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָה שְׁטִנָּה:
כא וַחְפֹּרוּ בִּיר אַחֲרִי, וּנְצוּ אַף עָלֶיהָ; וְקָרָא שְׁמָה, שְׁטִנָּה.

טז"א שְׁטִנָּה. נוֹשִׁימָנָא"ט:

(כב) וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָה רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עָתָה הִרְחִיב יְהוָה לָנוּ וּפָרִינוּ בְּאֶרֶץ:
כב וְאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, וַחְפֹּר בִּיר אַחֲרִי, וְלֹא נְצוּ, עָלֶיהָ; וְקָרָא שְׁמָה, רְחוּבוֹת, וַאֲמַר אָרִי כַּעַן אֲפִתִּי יֵי לְנָא, וְנִפּוּשׁ בְּאַרְעָא.

טז"א וּפָרִינוּ בְּאַרְץ. כְּתַרְגוּמוֹ וְנִפּוּשׁ בְּאַרְעָא: